

Bilim ve Teknoloji Haberleri

Dünyadaki En Pahalı T. Rex

4 Ekim 1997 tarihinde dünyadaki en ünlü fosillerden biri açık artırmaya çıkarıldı. Açık artırma başladıktan dokuz dakika sonra, yeryüzünde şu ana değin bulunmuş en büyük ve eksiksiz *Tyrannosaurus rex* iskeleti olan Sue 7,6 milyon dolara satıldı. Fosilin fiyatı, açık artırmayı düzenleyen Sothebys'in komisyonu da katıldığında toplam 8,36 milyon dolara varıyor. Sue gelecek doğum gününü Michigan Gölü kenarındaki Chicago Arazi Müzesi'nden geçirecek.

Bu açık artırma ABD'deki fosil ticareti ve akademik çalışmalar konusunda önemli tartışmalara yol açtı.

T. rex fosili, Black Hill Jeolojik Araştırmalar Enstitüsü ile birlikte çalışan Susan Hendrickson adlı bir koleksiyoncu tarafından 1990 yılında keşfedilmiş. Enstitü arazinin sahibi Maurice Williams'a fosili almak için 5000 dolar ödemiş; ancak mahkeme 1994 yılında anlaşmanın geçersiz olduğunu ilan etmişti. Williams bir Cheyenne Irmağı kızıldirilisi. Elindeki araziye ya da arazideki herhangi bir şeyi federal izin olmadığı takdirde satması mümkün değil. Mahkeme bir süre sonra dinazorun Williams'a ait olduğuna ve fosilin Williams'ına açık artırmaya çıkarılmasına karar verdi. Açık artırmada fosili alan Arazi Müzesi'nden John Flynn, iskeletin ha-

zırlanmasının daha iki yıl alacağını, Sue'nun en erken 2000 yılında müzede sergilenebileceğini söylüyor. Sue'nun bire bir boyuttaki iki kopyası dünyadaki diğer müzeleri dolaşacak. Bir başka kopyası ise Disney'in Florida'daki en yeni parkı, Hayvanlar Alemi'nde Dinozorlar Ülkesi'nde sergilenecek.

Sue'nun bir müzeye gitmesi birçok paleontoloğun içini rahatlattı. Ancak yine de bazı bilim adamları bu açık artırmanın tehlikeli bir model oluşturabileceğini düşünüyor. Omurgalı Paleontolojisi Derneği Başkanı Louis Jacobs, müzelerin açık artırmada birbirlerini geçmeye çalışmalarını saçma bir fikir olarak değerlendiriyor. Birçok müze zaten bu kadar yüksek tutarları ödeyecek güce sahip değil. Chicago'daki müze de mali destek sağlayan birçok kurum sayesinde ancak bu tutarı ödeyebilmiş,

Jacobs, fosillere bu kadar yüksek fiyat biçmenin ne profesyonellere, ne müzelerine, ne de eğitime bir katkısı olacağına inanıyor. Sue'nun satışı aynı zamanda kamu arazilerine erişim sorularını da akla getirdi. Şu ana değin, omurgalı fosilleri söz konusu olduğunda sadece akademisyenler gerekli izinleri alabiliyorlardı; ancak birçok ticari fosil firması

kamu arazilerinin tüm koleksiyonculara açılmasını istiyor. Black Hill Enstitüsü için çalışan bir koleksiyoncu kamu arazilerinde birçok fosilin kaybolup gittiğini düşünüyor. Ona göre bunun nedeni oldukça basit: Bunları toplayacak yeterince profesyonel paleontolog yok. Herkese toplama izni verilirse, çok daha fazla buluntu ele geçer ve bu bilim dalı tahminlerin ötesinde kazançlı çıkar. Ancak bu konuda, yine ticari fosil avcısı olan Michael Triebold'dan gelen bazı itirazlar da var. Triebold, koleksiyoncuların bazı sıkı koşullara uyması gerektiğini düşünüyor. Özellikle de arazinin haritalanması, fotoğraflanması, uygun arazi tekniklerinin kullanılması ve tüm verilerin kaydedilmesi gibi konularda...

Sue için olan kavga bitmiş olabilir, ancak başka dinazor fosilleri için daha uzun süre tartışmalar devam edecek gibi...

Murat Maga

<http://www.sciam.com/1297issue/1297bcicrit2.html>

"Kılıçlar" Çekilerek Seks

Yassı solucanlardan *Pseudoceros bifurcus* hiç romantik değildir. Canlı ilişkide bulunmak isteyince doğrulur ve penisini eşine batırır. Bu türün canlıları erdişi (hermafrodit) olduklarından eşinin de penisini vardır ve bu defa eşi ona penisini saplar. Bu durum görülmemiş bir aşk oyunu yaratmıştır. Bu gözlemi yapan biyologlar ona "penisle eskrim" adını vermişlerdir. Almanya'da Seewiesen'deki

Max Planck Davranış Fizyolojisi Enstitüsü'nden N. Michiels ve L. Newman 6 cm uzunluğundaki bu solucanları, Avustralya Büyük Mercan Resifi'nin güney ucundaki Balıkçıl Adası'nda (Heron Island) buldular. Saydam tüplere koydukları bu türden 16 çift solucanı 20 saat gözlemlediler. Önce hayvanlar hiçbir şey yapmadılar. Koklama duyuları olmadığından birbirlerini bulamamışlardı.

Rastlantı sonucu karşılaşınca bir saat süren bir eskrim başladılar. İki solucan da doğruluyor, penislerini dışarı çıkarıyor ve birbirlerine sperm boşaltmaya çalışıyorlardı. Altı vuruştan yalnız birinde sperm boşaltabiliyorlardı. Bu bir saatin sonunda hayvanlar her tarafları delik deşik olmuş bir halde, ağır yaralı olarak yatıyorlardı.

Selçuk Alsan

New Scientist, 6 Eylül 1997